

Foreldrenes betydning for å lykkes med et godt skolemiljø for elever med flerspråklig bakgrunn

15. september 2018

Sigrun Aamodt

Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring

- Er et nasjonalt senter som er plassert på fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier på OsloMet – storbyuniversitetet
- Arbeider på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet, fylker og kommuner
- Leder prosjekter som skal bidra til kompetanseutvikling og bedre pedagogisk praksis i flerspråklige og flerkulturelle barnehager og skoler
- Utvikler veiledninger og læringsressurser til bruk i barnehage og skole

<http://nafo.oslomet.no/>

Den flerkulturelle barnehagen og skolen

Kulturelt og språklig mangfold blant barn, elever, foreldre og lærere er en normalt tilstand. En flerkulturell barnehage og skole innebærer at alle opplever:

- Synliggjøring og inkludering av kultur og språk
- Like muligheter til faglig og sosial vekst
- Gjenkjennelse og anerkjennelse
- *Likeverd framfor likhet*

Suksessfullt samarbeid fremmer inkludering, trivsel og læring

- Inkludering
  - Felles interesser og toveis kommunikasjon
  - Symmetrisk samarbeid
  - Både foreldre og barn opplever å være inkludert i en gruppe/klasse/foreldremiljø
- Trivsel
  - Aktiv deltakelse
  - Løfte fram ulike kunnskaper og erfaringer som ressurser som er interessant for alle
  - Samhandling og kommunikasjon på flere språk – for å forstå og bli forstått
- Læring
  - Bygge på kunnskap og erfaringer
  - Benytte forskjellige språk i læringsarbeidet
  - Ressursperspektiv på mangfold

Hva viser forskning om betydningen av foreldreinvolvering i barns skoleprestasjoner?

- "At-home-good-parenting" – positiv innvirkning på skoleprestasjoner (Desforges 2003)
- Det direkte samarbeidet med skolen har stor betydning på barnas læring og trivsel. Foreldres positive holdninger til skole og engasjement i opplæringen bidrar til
  - bedre læringsmiljø
  - motivasjon for læring
  - bedre læringsresultater (Nordahl 2007)
- Når samarbeidet mellom skole og hjem fungerer, har det positiv innvirkning på foreldre og barn – og også lærere, skolen og lokalsamfunnet (Bouakaz 2010)

Hva mener foreldrene og hva mener skolen?

- Bouakaz 2007:
  - Foreldrene snakker om mangel på kunnskap om skolesystemet og viser stor vilje til å lære for å nærme seg skolen og muligheten til å hjelpe sine barn
  - Lærerne snakker om ulike hindringer, som foreldrenes manglende språkkompetanse samt kulturelle og religiøse faktorer
- Holm 2011:
  - De fleste foreldre mener det er viktig å ha kontakt med skolen
  - Særlig mødre er aktive i å støtte barna i skolearbeidet
  - Lærernes personlige egenskaper er avgjørende for samarbeidet
  - Skolen som institusjon/ledelsen motiverer ikke lærerne godt nok til innsats i skole-hjemsamarbeidet

Ulike former for foreldresamarbeid

Informasjon, dialog og drøftinger og medbestemmelse (Nordahl 2007)

- Informasjon på mange språk og på mange måter
  - Skriftlig og muntlig om rutiner regler, ulike fag
<http://www.fug.no/publications-in-other-languages.155836.no.html>
- Dialog på mange språk
  - Er likeverdighet mulig når utviklingssamtaler og uformelle samtaler foregår på et språk den ene parten ikke behersker
- Drøftinger og medbestemmelse med utgangspunkt i forskjellige tradisjoner
  - Reelt samarbeid mellom likeverdige deltakere
  - Dialog rundt den pedagogiske praksisen og elevenes læringsmiljø
  - Dersom skolen ikke har tilgang på tospråklige lærere, bør tolk benyttes når man ikke behersker et felles språk
<http://www.tolkeportalen.no/>

Opplæringsloven § 2-8

- Særskild språkopplæring for elevar frå språklege minoritetar
Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar. Morsmålsopplæringa kan leggjast til annan skole enn den eleven til vanleg går ved. Når morsmålsopplæring og tospråkleg fagopplæring ikkje kan givast av eigna undervisningspersonale, skal kommunen så langt mogleg leggje til rette for anna opplæring tilpassa føresetnadene til elevane.
- § 3-12 for videregående opplæring

NOU 2010:7 Mangfold og mestring

Flerspråklige elever i grunnskolen

- er høyt motiverte elever og viser stor arbeidsinnsats
- har dårligere læringsutbytte enn majoritetsspråklige elever, særlig hos elever som er relativt nye i Norge

Mange steder gis ikke elevene den særskilte språkopplæringen de etter opplæringsloven § § 2-8 og 3-12 har rett på

Utvikle praksis for foreldresamarbeid på skoler med mange minoritetsspråklige elever

<http://nafo.oslomet.no/wp-content/uploads/2013/10/Skole-hjemrapport.pdf>

- Hvorfor utvikle modeller for samarbeid med spesielt fokus på å involvere minoritetsspråklige foreldre
  - frafall i videregående opplæring
  - mindre hjelp med lekser
  - mindre aktive i skolens råd og utvalg
- Myndiggjøring gjennom deltakelse

<http://nafo.oslomet.no/grunnskole/nettverk/fokusvirksomheter/hagalokka-skole-asker/>

Lekser og hjemmearbeid

- Hvorfor lekser?
- Hva skal innholdet være?
- Skal alle ha lik lekse?
- Hvor lenge skal man arbeide?
- Foreldreinvolvering

Lekser kan:

- være et fruktbart samarbeide mellom hjem og skole
- bidra til at elevene lykkes
- bidra til å gi foreldre innsikt i skolearbeid og egne barns utvikling og behov for støtte

Alle må ha mulighet til å mestre oppgavene som gis

Marit Lunde og Sigrun Aamodt (red.)

INKLUDERENDE OG FLERSPRÅKLIG OPPLÆRING

FAGBOKFORLAGET

Sigrun Aamodt og An-Magritt Hauge (red.)

FAMILIELÆRING

og andre modeller innenfor flerkulturelt pedagogisk arbeid

UNIVERSITETSFORLAGET

Sigrun Aamodt
An-Magritt Hauge (red.)

SNAKK MED OSS

Samarbeid mellom foreldre,
barnehage og skole i et
flerkulturelt perspektiv

GYLDENDAL
AKADEMISK

Leksehjelp

Udir-6-2010 Informasjon om leksehjelp på 1.-4. årstrinn i grunnskolen

Suksesskriterier:

- Et bevisst forhold til lekser
- Målrettet rekruttering av elevene
- Et godt hjem – skole samarbeid
- God forankring i skolen
- Gode leksehjelpere

NOU 2010:7 Mangfold og mestring

• **5.7 Lekser og leksehjelp**

God og målrettet bruk av lekser og tiltak for leksehjelp på ungdomstrinnet vil antakelig både kunne øke læringsutbyttet og bidra til å utjevne sosiale forskjeller

- Matematikk er blant de fagene der lekser har størst effekt på læringen
- Elever med svake prestasjoner har minst utbytte av leksene
- Leksene må være varierte, gi opplevelse av å mestre og være mest mulig engasjerende
- Lekser kan bidra til å øke sosiale forskjeller.

Hvordan bidra til at alle foreldre kan være involvert i barnas opplæring og skolegang

- Kommunisere på flere språk
  - *Språkhomogene foreldremøter* for de største språkgruppene på skolen
    - Som formøter eller i tillegg til ordinære møter
  - Deler av møtet kan foregå i språkhomogene grupper. Diskusjoner ledes av tospråklige lærere eller foreldre
  - Viktig at alle foreldre i en klasse inkluderes i et foreldrefelleskap
- Invitere foreldre til å delta aktivt i opplærings situasjoner med barna
- Utvikle IKT og bruk av digitale ressurser som verktøy i samarbeidet
  - IKT og digitale læringsplattformer er gode hjelpemidler i kommunikasjonen
  - Digitale undervisningsopplegg og digitale klasserom gir muligheter til samarbeid mellom lærerne og med hjemmene

- En mottaksskole

- Ulike kurs for foreldre
- Veiledet lesing med foreldre og elever
- Eventyruke på biblioteket
- Språkhomogene samlinger med ulike aktiviteter

<http://nafo.oslomet.no/fag/filmer/skole-hjem-samarbeid-i-grunnskolen/>

- Positive effekter

- Foreldre blir kjent med innhold i skolen, personale, andre foreldre, andre barn
- Foreldre ser egne barn i aktiviteter på skolen
- Skolens personale blir bedre kjent med foreldre og elever, og ser flere sider og ressurser hos elevene når de benytter morsmålet og er sammen med foreldrene

Foreldre inviteres til å delta aktivt i leseopplæringen

- Foreldre og barn samarbeider om den første leseopplæringen på norsk og morsmålet ukentlig
- Læreren organiserer utlån av bøker (på flere språk) til foreldre og elever
- Foreldrene inviteres til skolebiblioteket for å lese sammen med barna
- Lesevenner – et samarbeid mellom barnehage, skole og bibliotek <http://nafo.oslomet.no/fag/filmer/lesevenner/>

Barasho horteed ha i
nicin.

Beeni raad maleh.

goo kaa
day, dad kaa

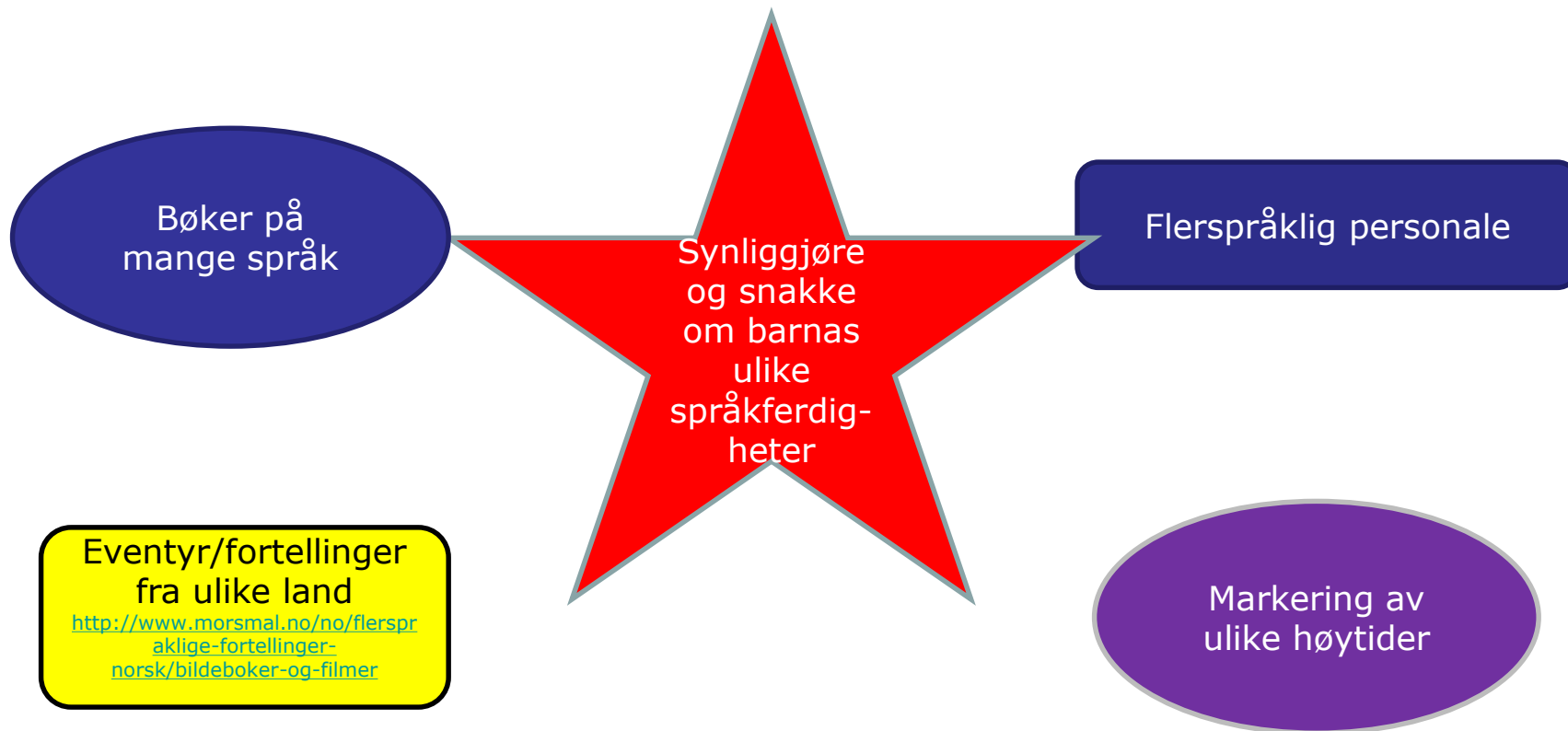
mraa sadkii hela.

DERSOM DU IKKE
FORSTÅR DET DU LESER HER,
SÅ KAN DU SPØRRE
NOEN SOM SNAKKER
SOMALISK
OM DE KAN FORTELLE
HVA DISSE ORDTAKENE
HANDLER OM .

Planleggings skjemaer kan bidra til å strukturere og synliggjøre innenfor hvilke fag og innhold foreldrene kan trekkes med og bidra

Undervisningsinnhold	Mål for faget	Språklige mål	Tiltak/handling Hvordan kan foreldrene støtte og i hva?	Evaluering
Matematikk/ desimaltall	<p>Felles mål: Kjenne til: - bruk av desimaltall og brøk fra hverdagssituasjoner</p> <p>Mål for undervisningen: - kunne plassere desimaltall i forhold til hverandre på en tallinje</p>	<p>Kjenne og gjøre bruk av fagordene desimaltall og hele tall Kan gi eksempler på hvorfor og når det brukes desimaltall</p>	<p>Oppgave: Undersøk sammen med din familie: - lengden på fem forskjellige ting hjemme - skriv desimaltallene i rekkefølge - snakk med familien din om når dere bruker desimaltall</p>	<p>Muntlig: Kan gi eksempler fra hverdagen på hvorfor og når desimaltall brukes. Skriftlig: Kan plassere desimaltall i forhold til hverandre på en tallinje. Kan plassere desimaltall under hverandre ved utregning</p>

Synliggjøring av mangfold

Foreldre som ressurs i barnehagens arbeid - eksempler fra praksis

<http://nafo.oslomet.no/fag/filmer/foreldresamarbeid-i-barnehagen/>

Utvikle ressurser

- NAFOs hjemmeside <http://nafo.oslomet.no/>
- Tema morsmål <http://www.morsmal.no/no/>
- Skolekassa <https://skolekassa.no/>
- Lumbrikus <https://lumbrikus.no/>

Det flerspråklige
bibliotek

<https://dfb.nb.no/>

Litteratur

- Lunde, M. og Aamodt, S. (red.) 2017: *Inkluderende og flerspråklig opplæring*. Fagbokforlaget. Bergen.
- Giæver, Katrine 2014: *Inkluderende språkfelleskap i barnehagen*. Fagbokforlaget. Bergen.
- Aamodt, S. og Hauge, A.M. 2013: *Snakk med oss. Samarbeid mellom foreldre, barnehage og skole i et flerkulturelt perspektiv*. Gyldendal akademisk. Oslo.
- Kofoed, U. 2010: *Forældresamarbejde med fokus på elevernes læring*. Akademisk forlag. København.
- Bouakaz, L. 2009: *Föräldrasamverkan i mångkulturella skolor*. Studentlitteratur AB. Lund.
- Aamodt, S. og Hauge, A.M. (red.) 2008: *Familielæring og andre modeller innenfor flerkulturelt pedagogisk arbeid*. Universitetsforlaget. Oslo.
- Becher, Aslaug Andreassen 2006: *Flerstemmig mangfold: samarbeid med minoritetsforeldre*. Fagbokforlaget. Bergen.